

דברי השירה

ויזבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמס (זכרים לא)

מתורת מורינו רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א
רב ביהכ"נ ידברי שירי ואזור מרכז ב"ב

נערך ע"י א.ח.ב. • ניתן לקבל הגליון במייל d036194741@gmail.com

פרשת ויחי

ישמך אלקים כאפרים וכמנשה

"ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה" (מ"ח - כ'). כל כלל ישראל מברך את אותה ברכה, וזה כבר ארבע אלף שנה מאז וכולם אומרים באותו נוסח: "ישמך אלקים כאפרים וכמנשה". מספרים על בן אדם שהיה לו מטוס פרטי והסתובב בכל מקום בעולם ושם לב שבכל מקום היהודים אומרים בתפילה את אותו נוסח, ובשבת זה אותם תפילות וכו', הוא כל כך התפעל וחזר בתשובה.

רואים מכאן שתורה היא מן השמים, לאחר כל הרדיפות שהיו לנו, כל הגלות שעם ישראל עבר מארץ ישראל לבבל, וכן הלאה עד היום הזה, עדיין אנחנו שומרים את אותו נוסח אלפי שנים.

ויש מקום לשאול למה מזכירים את אפרים ומנשה ולא ראובן ושמעון או א' משאר השבטים? שמעתי להסביר שכל שאר השבטים גדלו יחד אצל יעקב אבינו, וגם ראו את יצחק, ואילו אפרים ומנשה נולדו במצרים, שם היו לבד בטומאת מצרים, בלי שום סביבה של יידישקייט, לכן יעקב אבינו בירך אותם בנוסח זה כי ידע שעם ישראל הולכים לגלות לאלפי שנה, לכן בירך שיהיו כמו אפרים ומנשה, שידעו לשמור על עצמם כמו שמנשה ואפרים ידעו לגדול בארץ מצרים.

ועוד אפשר להסביר שכל שאר האחים רבו ביניהם, קין והבל, יצחק וישמעאל, יעקב ועשיו, שתיים עשרה שבטים, אבל אפרים ומנשה לא רבו כלל, האהבה והאחוה והשלום ורעות שהיה ביניהם היה מיוחד.

שמעתי עוד להוסיף שיעקב אבינו נתן את יד ימין על אפרים שהיה צעיר כלפי מנשה ובכל זאת מנשה שתק ולא קינא, ועוד שאפרים לא הגדיל את עצמו. כל אחד כיבד את השני.

זה הברכה שיעקב אבינו בירך וזה נשאר לנו לדורות. וזה הלימוד שבבילנו, כשהקב"ה מביא ילד לעולם עלינו לדעת שכל אחד ואחד יש לו כוחות מיוחדים לו, ועל כל אחד לנצל את הכוחות המיוחדים לו, כמו שהיה אצל אפרים ומנשה.

רבי יעקב קמנצקי זצ"ל שאל איך אפשר להבין שכלל ישראל יהיו תחת שתיים עשרה שבטים הרי יש לכל אחד תפקיד אחר שיבנה את כלל ישראל? ותירץ שכשיעקב אבינו התחיל לברך את בניו כתוב (מ"ט - ב') "הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם", זאת אומרת כשיש אחדות הכל אפשרי, וזה מה שבונה את עם ישראל.

~~~~~

רוחניות משיגים ע"י מלחמת היצר

"ואני נתתי לך שכס אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשת" (מ"ח - כ"ב).

כתוב בתרגום אונקלוס, בצלותי ובבעותי. הכוונה היא שכמו שחרב הורג, כך על ידי התפילה אפשר להצליח.

שואלים, איזה תועלת היה לזה שיעקב אבינו אמר זאת ליוסף הצדיק?

שמעתי מהמשגיח דיישבת לייקווד רבי נתן כואיר וזכטפוגל זצ"ל שאפשר לבאר שיעקב רצה להגיד ליוסף שכל מה שהשיג בחייו זה היה ע"י מלחמה. ויש להבין מה ההסבר למשחק כדורגל, הרי זה כמה בודדים שרצים אחרי כדור וכשכל אחד מהם מקבל את הכדור הוא בועט בו לכיוון מסוים, וכל זה כדי להראות מי מנצח, אלאפי אנשים מסתכלים למי יש כוחות לבעוט בכדור.

הרוחניות, ובגלל שיש מלחמה בין הגוף לנפש זה גורם שהמציאות של בן אדם אהבת מלחמות, השדה קרב ביסודו הוא בין גשמיות לרוחניות, והתפקיד של האדם הוא לנהל את המלחמה, ומי שמתעסק בהנהלת המלחמה בין הגשמיות לרוחניות הוא כבר עסוק וממלא את הסיפוק הנפשי שלו, אבל כל מי שלא הבין שתפקיד האדם הוא לנהל מלחמה זו חסר לו משהו, לכן מחפש משהו אחר. וזה ההסבר שכל האנשים האלו ממלאים את האצטדיון כדי לראות מי ינצח, או שמבלים את הזמן במשחק אחר שהם רואים בתיאטרון, כי הטבע של בן אדם הוא לראות התנגדות בין אנשים. שכל מה שהשיג היה ע"י מלחמה, אבל לא מלחמה גשמי אלא מלחמה רוחני.

כתוב בשמואל א' (ט"ז - ח') "ויען אחד מהנערים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר וה' עמו". וכתוב בגמ' סנהדרין (דף צ"ג ע"ב) אמר רבי יהודה אמר רב... ידע נגן - שיודע לשאול, גבור - שיודע להשיב, איש מלחמה - שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה.

יש אנשים שאוהבים לשמוע פוליטיקה, זה תאוה לשמוע מה כל אחד אומר על השני, וההסבר לזה הוא שזה בטבע של האדם לראות או לשמוע שזה הולך לנצח.

הלימוד שבבילנו לשים את כל כוחנו ברוחניות וכך נהיה כבר עסוקים במלחמה עם היצר הרע [שיגיד לנו להתעסק בגשמיות יותר מרוחניות], ומי שלא יבין זאת יהיה חסר לו משהו כי זה בטבע של האדם להיות במלחמה.

~~~~~

לדעת מה התפקיד שלו בעולם

"לא יסור שבט מיהודה ומחקה מבין רגליו עד כי יבא שילו ולו יקתה עמים" (מ"ט - י').

יש לשאול, הרי יעקב אבינו אמר לבניו מה הולך להיות, ומדוע זה נקרא ברכות?

שמעתי מהגאון רבי דב שטרנבוך שליט"א שהסביר שעצם זה שיעקב אבינו גילה לכל אחד מה התפקיד שלו בחיים ולאן הוא צריך ללכת ולעבוד על עצמו זה ברכה, אם בן אדם ישקיע זמן רב לדבר מסוים ובסוף לא יצא כפי מה שחלם להיות הוא ירגיש הכי גרוע שיכול להיות, לכן אין ברכה יותר טובה מלדעת מה התפקיד שלו בחיים וכך ידע מה לעשות מחייו.

כתוב ברבינו בחיי, ואם תסתכל בפרשה זו בברכת יהודה תמצא שם כל אותיות התורה רשומות חוץ מאות ז"ן, והטעם לפי שמלכות ישראל הבא מיהודה אין עיקר נצחונן בכלי זיין כשאר האומות, כי החרב ירושה לעשו, אבל מלכות ישראל לא בחרבם ירשו ארץ, ואינה נוהגת מנהג הטבע ובכח היד, רק לפי הזכות והעונש בכח העליון יתברך, ומזה תמצא בשמו של יהודה שהמלכות ממנו השם המיוחד שלם, כי כשישראל עושים רצונו של מקום ישראל עושה חיל, ומלכותם מתגברת ומצלחת והשם המיוחד עמהם אין להם צורך לכל זיין, ולכן נחסרה אות ז"ן מברכת יהודה.

והוסיף רבי דב שליט"א, שכל אחד צריך לדעת שאם הוא רוצה להצליח במעשה ידיו עליו לדעת שהכל מרבנו של עולם, כי מי שקרוב להקב"ה יש לו סייעתא דשמיא.

~~~~~

כל דעביד רחמנא לטב עביד

"ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטבה למען עשה כיום הזה להחית עם רב" (נ' - כ').

לאחר שקברו את יעקב אבינו כל האחים הלכו ליוסף והנה יוסף אומר להם שכל מה שעשה הקב"ה זה לטובה. בזה רצה להגיד להם שבזה שחשבו לבטל את החלומות שלו זה היה קיום החלומות שלו.

הלימוד שבבילנו, כל דעביד רחמנא לטב עביד.

כתוב ברש"י בתחילת פרשת ויחי (מ"ז - כ"ח ד"ה ויחי יעקב), למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם.

רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל אמר שדווקא בפסוק שמרומז על הצרות של כלל ישראל כתוב "ויחי יעקב" לרמז לנו שאפילו מתוך הצרות יש חיות והכל לטובה. מספרים על בן אדם שהיה מגדל מאה בהמות ולפני תקופת החורף הלך לקנות אוכל עבורם לזמן רב [פעם לא היה ניתן להשיג אוכל וכו' בכל החורף והיו מוכרחים לעשות זאת לפני החורף], הוא חשב שיש לו מספיק אוכל עבור כל הבהמות לכל החורף. באמצע החורף התפשט חיידק באזור וחמישים בהמות מתו. נהיה לו צער גדול מזה. לאחר תקופה שם לב שיש לו אוכל בצורה מצומצמת [עבור חמישים בהמות] וכך הבין שאם החמישים בהמות לא היו מתים מקודם הוא היה מאבד את כל הבהמות שברשותו, ועצם זה שחמישים בהמות מתו זה היה ההצלה עבור שאר הבהמות כדי שיחיו.

כל ילד יודע את הסיפור שמבואר בגמ' שבת (דף ק"ט) על יוסף מוקיר שבת, היה יהודי בשם יוסף שאהב את השבת בכל לבו ומאודו. לכבוד שבת הוא היה רוכש ומכין את המזון המשובח ביותר שיכל להשיג; היו קוראים לו 'יוסף מוקיר שבת'. לא הרחק מביתו של יוסף גר גוי שהיה עשיר גדול. באחד הימים הוא קיבל בשורה עצובה. "אתה עומד לאבד את כל רכושך" אמרו לו החוזים בכוכבים, "וכל נכסיך יעברו לשכנך, יוסף מוקיר שבת". העשיר המבוהל חשב וחשב ולבסוף החליט למכור את כל נכסיו ובכסף שקיבל הוא קנה מרגלית. את המרגלית הוא תפר בכובע אותו הוא נטל לכל מקום שהלך. פעם, כשחלף העשיר על גשר, נשבה רוח חזקה שהעיפה את כל כובעו - היישר לתוך הנהר. את הכובע בלע דג גדול. ביום שישו לאחור-מכן, דגו הדייגים את אותו הדג. הם ידעו שיוסף אוהב לרכוש מזון משובח לשבת ומיהרו להציע לו לרכוש את הדג. למרות המחיר היקר יוסף קנה אותו, וכשהגיע הביתה הוא מצא את המרגלית בתוך בטן הדג. כך, בזכות שמירת השבת שלו, הפך יוסף מוקיר שבת לעשיר גדול.

ויש לשאול, למה הגמ' האריכה בסיפור, היה מספיק שתספר על יוסף שהיה שומר שבת ושמצא יהלום בתוך דג, מה כל ההקדמה שזה היה שייך לשכן הגוי קשורה אליו?

ויש לתרץ, שכל זה ללמדנו שאם בשמים החליטו דבר מסוים עבור בן אדם, האדם יכול לעשות כל מה שהוא רוצה ובעינים שלו זה נראה לו שעושה פעולות הצלה אבל זה גופה מסייע ומקרב את מה שהקב"ה קבע והחליט עבורו. כפי שמבואר בסיפור שלם שיהאבד את כל עושרו ויעבור ליהודי והוא מכר את הכל...

לדן היה רק בן אחד בשם חושים ואילו לבנימין היה עשרה בנים, והיה מקום לחשוב שלא היה הרבה צאצאים לדן, ובסוף [בספר במדבר] מבואר שלבנימין היה שלשים וחמש אלף ולדן היה שישים ושתיים אלף. וכתב מרן החפץ חיים זצ"ל שזה לימוד שבבילנו לא להסתכל ולקנאות במה שיש לשני כי הכל ממנו יתברך, כל אחד מקבל את מה שהקב"ה קבע עבורו. על האדם לחיות ולא להתבונן על כל דבר ודבר שיש אצל חברו.

חיזוק בתפילה וברכות

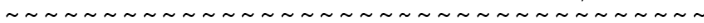
לפני כשלושים שנה היו הרבה אסונות ה' ירחם, ומייסד ארגון 'עזר מציון' ידידי הרב חנניה צ'ולק שליט"א נכנס אצל מרן הסטייפלר זצ"ל ושאל "מה קורה בעולם? מצד אחד אנו יושבים ולומדים תורה, מקיימים את התורה, ומאיידך קורה כל כך הרבה אסונות?". ענה מרן זצ"ל "את הכל צריכים להבין? את השואה אתה כבר מבין? אנחנו כאן בכדי להבין? אם הקב"ה עושה זאת סימן שזה הדבר הכי טוב עבורנו ואין עלינו להבין ולשאול 'מדוע?'. שאל אותו שוב הרב חנניה "אבל מה כן אנחנו צריכים לעשות? הרי בטח זה בא כדי ללמד אותנו משהו!". ענה לו הסטייפלר "עכשיו אתה שואל טוב, 'למה' זה לא שאלה, מה זה מחייב אותנו ומה עלינו לעשות כשרואים כל כך הרבה צרות זה מה שצריכים לשאול ולהתבונן! והתשובה היא להתחזק בכונת הברכות". "רק זה? כל מה שקורה זה כדי שנתחזק באמירת הברכות?" הוסיף ר' חנניה לשאול. ענה לו הסטייפלר "כשתגמור עם זה תחזור אלי, בינתיים תשתדל לקיים את זה".

שכנו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצ"ל נפטר שבוע שעבר (ד' טבת תש"פ) הגאון הצדיק רבי יצחק גרודז'ינסקי זצ"ל. בתקופת השואה רבי יצחק היה ילד בגטו של קובנא. רבי יצחק ראה איך הגרמנים רצחו כמה מאות יהודים בזה ששרפו בית חולים שלם בו שהה אביו, ובכל זאת נשאר עם אמונה וביטחון כל ימי חייו בצורה יוצא דופן, רבי יצחק היה 'צדיק יסוד עולם'.

ידוע שבדרך כלל אלו המתרימים אנשים אין להם זמן להתפלל כראוי כי הם ממהרים, כל דקה זה כסף, ושמעתי מיהודי שראה את רבי יצחק באחד מהפעמים שנסע לאנגליה להתרים אנשים עבור הכולל תורת אברהם שעמד בראשותו שאצלו היה אותו שמונה עשרה כפי שהיה מתפלל כשהיה בני ברק שהיה מאריך מאוד ומתפלל במתינות, אותו ברכת המזון כפי שהיה רגיל, ופעם מישהו העיר לו על כך ורבי יצחק הגיב 'יש רבוננו של עולם, אנחנו עושים את שלנו והקב"ה עושה את השאר'.

חתנו הגרמ"צ קוק שליט"א סיפר בעת הלוייה 'במהלך שמחת נישואי אחד מצאצאיו, ניגש המחונן לרבי יצחק, ואמר לו בהתרגשות, כשהוא מורה על המשפחה אותה הוא גידל לתפארת: הנה, זו הנקמה שלכם בהיטלר". דבריו כונו לעובדה שהגרי" גרודז'ינסקי הוא ניצול שואה, כאשר שרד כילד קטן את הזוועות שחוללו הנאצים, בהן אף נספו רוב בני משפחתו, בראשות אביו 'המשגיח מסלבודקה' הגאון רבי אברהם הל"ד. תשובתו של הצדיק רבי יצחק הממה את כל סובביו בעוצמת אמונתה: "נקמה בנאצים? הם עשו לי משהו? זו היתה גזירה מאת הבורא יתברך. הרי הכל, אבל הכל, הקב"ה עשה".

הגאון הצדיק רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל היה אומר שכדאי מאוד לבקש ברכות מניצולי שואה, תפילותיהם מתקיימות, הם עברו כל כך הרבה צרות, הם צדיקים גמורים. עכשיו שרבי יצחק נפטר זה הפסד עבור כל השיכון, מי יודע כמה אנחנו היינו זוכים בתפילות שלו, ובפרט שרבי יצחק היה אומר "לא להתפלל רק על עצמו, על האדם להתפלל עבור אחרים, כפי שכתוב בשמונה עשרה 'וחננו' ולא 'וחנני', 'השיבנו' 'רפאנו'... אפשר לקיים מצוה דאורייתא 'ואהבת לרעך כמוך' אם בן אדם יתפלל כראוי. רבי יצחק היה עבד ה' אמיתי.

סיום הש"ס

השבוע היה הרבה סיומים על הש"ס, בכל העולם מאות אלפי יהודים סיימו את הש"ס כולו בלי עין הרע, ואין ספק שהיה שמחה גדולה בשמים. אחד מנכדיי אמר שלפי המחזור של 'דף היומי' כולם סיימו את הש"ס בשבת פרשת ויגש, ויגש ראשי תיבות וכל ישראל גמרו ש"ס.

שבוע שעבר היה מעמד סיום הש"ס באצטדיון של תשעים אלף מקומות באמריקה, כל האצטדיון היה מלא. הגוי שבנה את האצטדיון שילם הון עתק עבור בניית המקום. אמר הגוי שכל שבוע יש אירוע ספורט במקום וזה היה פעם ראשונה בהיסטוריה שהיה אירוע בלי שיכורים ובלי אנשים שמתקוטטים, ולא היה צריך לתקן שום נזקים לאחר האירוע, היה כדאי לו לבנות את האצטדיון רק בשביל האירוע הזה. הגויים אמרו שראו שאצל היהודים חיים אחרת.

למחרת הסיום היה יהודי במונסי שנסע ברכב מעל מהירות המותרת על פי החוק, שוטר אחד עצר אותו ושאל את היהודי באנגלית "האם למדת היום את הדף?" היהודי לא הבין על מה השוטר מדבר, הרי עכשיו הוא אמור לקבל דו"ח על המהירות שנסע. השוטר הסביר לו שאתמול הוא היה אחד מהשוטרים בסיום הש"ס וראה שהיהודים שלומדים את הדף הם אנשים רגועים, לכן אם הוא מבטיח לו שהוא ילמד את הדף הוא לא יכתוב לו דו"ח.

אחד מראשי הישיבות שנאם שם אמר שסיום הש"ס זה לא רק להגיד שסיימנו ללמוד את הדף היומי, זה גם קבלה לעתיד. בחג שבועות תלמידי ישיבת לייקווד אומרים את 'אהבה רבה' בכוונה גדולה עם בכיית נוראות. וסיפר שלאחר השואה היה ילד שכל השבוע היה חי כמו חילוני ולא היה עושה שום מצוה, אבל בשבת אותו ילד היה מגיע לבית הכנסת וכשהציבור היה מתחיל ברכת 'אהבה רבה' הוא היה אומר אותה בבכיות נוראות עם כל ההתלהבות שבה. שאלו אותו "האם אתה יודע מה אתה אומר?". ענה הילד "אינני יודע כלום, אני רק זוכר שכשאבא שלי היה אומר את זה הוא היה בוכה הרבה וזה מה שאני זוכר מאבא שלי אחרי שהנאצים הרגו אותו בפניי, לכן כל פעם שאני מגיע לקטע הזה עומד מולי אבי שאומר את זה בבכיות". היום יש לאותו יהודי בנים ונכדים תלמידי חכמים יתכן בזכות ברכה זו. לכן עכשיו שאנחנו מתחילים את הש"ס מחדש עלינו להוסיף משהו קטן, איזה שהוא כוונה ב'אהבה רבה', אי אפשר לתאר איזה סגולה יש בזה. בליל שבת סיפרתי זאת בבית הכנסת 'דברי שיר' ולאחר התפילה הגיע יהודי ואמר לי "הרב מספר סיפור לפני יותר מחמישים שנה, אני אספר לך סיפור מלפני שנתיים, לידי גר יהודי שהיה לו בן הילד, לא למד הרבה, ובאחד מן הימים שמת לי לב, שהוא מתחיל להשתפר ומתחיל להיות יותר רציני, שאלתי את אבא שלו איזה תרופה או איזה טיפול הוא נתן לילד, כדי לעזור לאחרי שנמצאים באותו מצב, ענה לי האבא שביום טוב של שבועות האחרון הלכו לירושלים וכחסידי גור התפללת בצל האדמו"ר שליט"א ואילו בני לא רצה להתפלל איתי אלא אצל הצדיק הרב צבי מאיר זילברברג שליט"א, שם בשבועות אומרים 'אהבה רבה' במשך ארבעים דקות בכוונה גדולה, במתינות ובבכיות, הבן שלי בכה הרבה, לאחר שבועות הילד חזר לחיידר ובסוף השבוע כבר היה לו שיפור ניכר בציונים, וכך לאט לאט השתפר".

עלינו להתפלל עם יותר כוונות וכך נזכה והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצותיך, ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ולא נבוש לעולם ועד, אמן.

לעילוי נשמות

בעל החוט שני מרן הגאון רבי שמריהו יוסף נסים בן רבי נחום מאיר קרליץ זצוק"ל נלב"ו כ"ג תשרי תש"פ נשמה טהורה הנערה רחל ע"ה בת יבדלחא"ט הגאון רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א נלב"ע כ"ג מרחשון תש"פ

מרת ג'יזל גרסייה בת ר' יצחק מלכה ע"ה נלב"ע י"ז שבט תשע"ט

מחשובי תלמידי מרן החזון איש זצוק"ל הגאון רבי רפאל אביגדור יחזקאל ב"ר עזריאל ברטלר זצ"ל נלב"ע י"ה אדר ראשון תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.